

Az álló- és mozgóképek (fotók, filmek) GDPR szemüvegen át

„A pillanat elszáll, a megörökítéséhez szükséges hozzájárulást viszont őrizni kell!”

szerző: Dr. Albert Ágota, a MÁOK adatvédelmi tisztviselője

Mit kell tudnunk az álló- és mozgóképek és a GDPR kapcsolatáról? Először is azt, hogy a **fénykép és a videofelvétel bizony személyes adat, amennyiben az természetes személyt ábrázol.**

(Megjegyzés: a továbbiakban az álló- és mozgókép mint képmás illetve felvétel egy kalap alá kerül az egyszerűség kedvéért, ahol a megítélésükben eltérés van, ott ez külön szóba kerül).

A GDPR szerint személyes adatnak számít az azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ. A meghatározás alapján kézenfekvő a következő kérdés, és ki az azonosítható természetes személy? Az, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható. **A képmás (álló- vagy mozgókép) ezek után mindenképpen személyes adat, hiszen tökéletesen azonosíthatóak vagyunk a képmásunk alapján.** Ha ez nem így lenne, mi célt szolgálnának a körözési fotók? Sőt, még a kamerafelvételen látható a magatartásunk is személyes adatnak számít. Itt ugyan lehetnek kétségeink, hogy hátulról sötétben egy mozgó paca mennyiben tekinthető személyes adatnak, de van az a személy, aki még a mozgó elmosódott folt alapján is beazonosítható! Gondoljunk csak arra az esetre, amikor a falusi kisbolt mozgóképen megörökített betörője pontosan úgy sántít, mint a Fő utca kettőben lakó fickó.

Ha ezek után még valaki mer kételkedni, az Infotv. adatkezelés-fogalom meghatározása végképp meggyőzi, miszerint **az adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége,** így különösen

- ✓ gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása,
- ✓ lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása,
- ✓ zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása,
- ✓ **fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése,** valamint
- ✓ a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése.

Ha tehát fénykép, akkor GDPR, akár akarjuk, akár nem, azonban ez esetben nem hibáztatjuk a külhoni bürokratákat, mert már **2018. május 25. előtt is igen szigorú szabályok vonatkoztak hazánkban az álló- és mozgókép készítésére valamint felhasználásra.** A jelenleg hatályos Polgári Törvénykönyvünk is kimondja, hogy **képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.** Kivételesen az a helyzet, amikor tömegfelvételről és nyilvános közéleti szereplésről készült felvételről van szó. A technika előhaladásával lehet azon vitatkozni, hogy mikortól tömegfelvétel a tömegfelvétel és az egyre nagyobb pixelszámot felhasználva mi van akkor, ha a

tömegfelvételtől személy azonosítására alkalmas egyéni felvétel varázsolható, ezért ha két-ségünk van abban a tekintetben, hogy jogszerűen járunk-e el a felvétel közzétételénél, hatá-rozzuk meg mi a felbontást. A tömegkép maradjon tömegkép és **ne rakjunk fel a honla-punkra olyan mértékben nagyítható felvételeket, ahol az előadáson az ötödik sor má-sodik székén ülő illető fogsoráról látszik, hogy dohányzik-e az illető vagy sem.** Ha pedig mégis ilyen képekkel szeretnénk elárasztani a netet, akkor szerezzük be az érintettek hozzá-járulását.

A korábbi bírói gyakorlat szerint „*a képmás nyilvánosságra hozatalának tilalma nem vonat-kozik a nyilvános eseményekről, rendezvényekről, táj- és utcarészletekről készült felvéte-lekre, amikor tehát az ábrázolás módja nem egyéni, amikor a felvétel összhatásában örökít meg a nyilvánosság előtt lezajlott eseményeket (1985).*

A Hatóság is hasonló állásponton van, eszerint ha olyan felvételt készítünk például egy nyílt kamarai rendezvényen, amelyeken sok kamarai tag látható, és a felvételen az ábrázolás módja nem egyedi, úgy ez a nyilvános rendezvényen készült felvétel tömegfelvételnek mi-nősül, azaz a kamara honlapján közzétételhez nem feltétlen szükséges az érintettek hozzá-járulását beszerezni. A Hatóság tanácsa, hogy **minden egyes felvétel esetében külön-kü-lön meg kell vizsgálnunk, hogy az tömegfelvételnek minősül-e,** mert ha nem, minden-képpen szükséges a közzétételhez az érintettek hozzájárulása.

A GDPR alapján a hatból az egyik adatkezelési jogalapunk **a hozzájárulás és felvételek készítése esetén erre bizony nagy szükségünk is van.** A felvételek esetén ráadásul rögtön minimum **két hozzájárulást is kell kérnünk,** az egyiket **a felvétel készítéséhez,** a má-sikat pedig **a nyilvánosságra hozatalhoz,** ezen kívül mindig figyelmeztetnünk is kell az érin-tettet a hozzájárulás visszavonásának lehetőségére.

Arra azonban vigyázzunk, hogy **a hozzájárulás nem lehet bármilyen, tartalmát illetően szigorú jogszabályi követelményei vannak.** A hozzájárulásnak

- ✓ **megfelelő tájékoztatáson kell alapulnia,**
- ✓ **önkéntesen és egyértelmű megerősítő cselekedettel kifejezett nyilatkozatnak kell lennie,**
- ✓ **bizonyíthatónak is kell lennie.**

Fontos tehát, hogy

- ✓ **előre eláruljuk, mire szeretnénk a felvételt használni,** milyen jogai vannak az érin-tettnek az adatkezelésünkkel kapcsolatban és a hozzájárulás visszavonásának lehe-tőségéről is tájékoztatnunk kell őt. Ráadásul rögtön **két külön nyilatkozattal kell in-dítanunk (készítés és felhasználás)** és a felhasználás esetében is jobb, ha a „**vala-mire csak jó lesz**” felhasználási célnál **egy kicsit konkrétabbat jelölünk meg,** pél-dául a Kamara újságjában, honlapján, illetve az évkönyvében szeretnénk majd meg-jelentetni a képeket egy esemény illusztrálásaként. Ez utóbbi főleg akkor ajánlott, ha nem akarunk jogosulatlan adatkezelésbe keveredni, meg perек elé nézni.
- ✓ **amennyiben az adatkezelésünk egyszerre több célt is szolgál, a hozzájárulást az összes adatkezelési célra be kell szerezni,** tehát amennyiben a fénykép elkészítése mellett például hírlevél küldésére használjuk fel a természetes személy adatait, vagy a fényképet a honlapon és más kiadványban is meg kívánjuk jelentetni, esetleg kül-földre (pl. egy konferenciára, nemzetközi kiadványba továbbítjuk), úgy a tájékoztatás-nak és a hozzájárulásnak ezekre is ki kell terjednie.

- ✓ **az önkéntesség**, mint követelmény elsőre furán néz ki (senkinek sem szoktunk fenyegetéssel rávenni, hogy fotózzuk már le), de gondoljunk bele, **ha az érintettel egy aláírás elé négy különféle témájú hozzájárulás-nyilatkozatot is begyömöszölünk, akkor vajon melyikre szól az aláírás?** Elviekben mind a négyre, de mi van akkor, ha az érintett szíve szerint csak hármat írna alá, a negyediket pedig egyfajta „árukapcsolásnak” értékeli és muszájból írja alá? Abban az esetben is kétséges az önkéntesség, ha egy rendezvényen csak úgy vehet részt valaki, ha fotó készül róla. Mert az elvárni, hogy az érintett egyfolytában úgy helyezkedjen, hogy egyetlen kamera látószögébe se kerüljön be, elég botor dolog lenne tőlünk.
- ✓ **a hozzájárulásnak nem kell írásban megtörténnie**, de vajon mennyivel könnyebb helyzetben vagyunk (ill. leszünk), ha vita esetén az érintett elé tudunk tenni egy bizonyító erejű papírt? Természetesen nem minden helyzetben életszerű az, hogy papír hátán papírt gyártsunk, ezért **vannak olyan generális megoldások, mint például a kamerával megfigyelt területek esetében**, ahol a látogatók számára egyrészt **jelezni kell a megfigyelés tényét**, másrészt **tájékoztatást is ki kell függeszteni** arról, hogy milyen jogai vannak az érintetteknek, hol lehet panaszkodni, hol tárolják a felvételeket, stb. A látogató pedig az előzetes tájékoztatás alapján eldönti, hogy belép-e a megfigyelt területre vagy sem.
- ✓ **A hozzájárulás visszavonható**, azonban az érintettnek is tudatában kell lennie annak, hogy **vannak olyan helyzetek, amikor már igen nehéz visszagyömöszölni a szellemet a palackba**. Ha hozzájárult a felvétel elkészítéséhez és nyilvánosságra hozásához, ám később rájött, nem is olyan jó ötlet volt ez, akkor nekünk mindent meg kell tennünk a kívánságának teljesítése érdekében: a felvételt meg kell semmisítenünk, illetve le kell vennünk a honlapunkról attól függően, mire is irányult az eredeti engedély. Azonban ha valaki fél év elteltével jön rá, hogy furán áll a nyakkendője a kamarai lapban leköszölt fotón és emiatt utólag nagyon-nagyon rosszul érzi magát és sérelmesnek tartja a helyzetet, nem igazán elvárható, hogy mind a kiadó a lap mind a háromezer példányát visszahívja és megsemmisítse. Arról pedig ne is beszéljünk, a hozzájárulást minden egyes külön adatkezelésre vissza lehet vonni külön-külön és együttesen is, tehát lehet fejfájást okozni a másoknak azzal, hogy csak a nyilvánosságra hozásra vonatkozó hozzájárulást vonjuk vissza, a készítésre vonatkozót nem, és fordítva. Vagy kamarai lapba mehet a kép, honlapra viszont nem.
- ✓ **különösen vigyázni kell a 16 év alattiakról képmás készítésével és nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban**, ez esetben ugyanis a szülői felügyeleti jogot gyakorló személy engedélye szükséges ahhoz, hogy a hozzájárulás érvényes legyen. A Hatóság azt is megköveteli, hogy a 14-16 év közötti gyermekek esetén mind a szülő, mint a gyermek hozzájárulása meglegyen. Szerencsére az nincs előírva, hogy ki kell kutatnunk, tényleg gyakorolja-e az adott szülő a felügyeleti jogot, szóbeli tájékoztatást vagy írásbeli nyilatkozatot is elfogadhatunk e tárgyban.

Végezetül vegyünk néhány gyakori képmás-esetet:

Munkavállalókról, tisztségviselőkről vagy éppen kamarai tagokról készítünk fotókat és azt rakjuk ki a honlapunkra, kamarai kiadványba, stb.

Sem a munkavállalóknak, sem a tisztségviselőknak, sem pedig kamarai tagoknak nem kötelességük pózolni és arcukat adni, azaz **az ő esetükben is mindig kell kérnünk a hozzájárulást a felvétel elkészítéséhez és nyilvánosságra hozásához**. Ha nincs

ilyen hozzájárulásunk (és utólag sem tudjuk azt beszerezni), akkor ezeket a képeket, videó felvételeket bizony le kell szednünk mind a hivatalos honlapunkról, mind a kamarai szervezet Facebook oldaláról.

Arra nagyon kell ügyelnünk, hogy abban az esetben, ha a munkavállaló nem járul hozzá ahhoz, hogy róla fénykép készüljön és/vagy nyilvánosságra kerüljön, nem érheti semmilyen joghátrány.

Ügyfelekről (pácienseink gazdáiról) készült felvételek honlapokon, reklámkiadványokban.

Amennyiben a gazdi nincs rajta a képen csak a nagy, szőrös négylábú kedvence, nem kezelünk személyes adatot. Ha a gazdi is ott van, és látszik a képen, akkor bizony kérnünk kell a hozzájárulását a felvétel készítéséhez és nyilvánosságra hozatalához.

Rendezvényeken készült felvételek.

A Hatóság álláspontja szerint **a rendezvényen résztvevőket előzetesen, megfelelő formában, igazolhatóan tájékoztatni szükséges a felvételkészítésről és annak jogalapjáról** (leginkább a meghívóban). Amennyiben a rendezvényre nem lehet belépni úgy, hogy a kép/videó készítése kizárható lenne, akkor önkéntes hozzájárulásról, mint adatkezelési jogalapról nem beszélhetünk, ebben az esetben a mi, vagy harmadik személy jogos érdeke lehet a jogalap az adatkezelésünkhöz.

Ha pedig a jogos érdek lesz a jogalapunk, akkor érdekmérlegelési tesztet kell végeznünk, illetve tájékoztatnunk kell a megjelenteket. Az érdekmérlegelési tesztnek ki kell térni olyan tényezőkre, amelyek az adatkezelés jogszerűségét támasztják alá (pl. a célunknak megfelelő feltételek, tárolási idő meghatározása, stb.)

A Hatóság szerint nem életszerű, hogy nyilvános rendezvényeken történő fénykép-készítések esetén a rendezvények megkezdése előtt egy, minden részletre kiterjedő tájékoztatás nyújtsunk, inkább azt javasolja, hogy **a rendezvény megkezdése előtt egy szóbeli, vagy a rendezvényt hirdető felületen egy írásbeli rövid tájékoztatás nyújtsunk**

- ✓ az adatkezelőről (ki vagyunk),
- ✓ az adatkezelés céljáról (milyen célból és milyen felületen tesszük közzé vagy használhatjuk fel a felvételeket),
- ✓ kiknek adhatjuk át a felvételeket,
- ✓ az adatkezelés időtartamáról,
- ✓ a felvételek elérhetőségének helyéről, továbbá arról, hogy
- ✓ milyen módon kérheti azt az érintett személy, hogy a felvételt ne hozzuk nyilvánosságra, illetve
- ✓ miként van lehetőség a felvétel törlésére, továbbá
- ✓ a részletes és minden releváns ténytet tartalmazó adatkezelési tájékoztatónkat hol ismerhetik meg az érintettek (például a honlapunkon).

Amennyiben nem tájékoztatható az érintett a kapcsolat hiánya miatt, akkor a személyes adatát tartalmazó **felvételt vagy törölni vagy anonimizálni kell** (a felvételt személyazonosításra alkalmatlanná kell tenni, mint például a Google street view felvételeken).

És végül, de nem utolsó sorban, jöjjön a kérdések kérdése, amit mindig, mindenütt feltesznek: **vajon jogszerű-e az autóban a szélvédő mögé szerelt, utat figyelő kamera, vagy a sisakra szerelt gopro kamera?**

(Megjegyzés: a kérdés szorosán nem kapcsolódik a kamarai adatkezelésekhez, de valahogy bűvópatakként mindig felbukkan a személyes beszélgetések során. De, lehet ilyen kamara akár egy praxisautó szélvédője mögött is!)

A Hatóság álláspontja szerint **a magánszemélyek saját gépjárműveikbe szerelt kamerákkal összefüggő adatkezelés során a személyes célú adatkezelés követelménye**, hogy

- ✓ a kamerát magánszemély üzemeltesse,
- ✓ a saját személyes célok nem indokolhatják a kimagaslóan jó minőségű, folytonos mozgást rögzítő felvételek készítését. Ezt a követelményt a technikai eszköz kiválasztásával és a megfelelő számítógépes rendszer beállításával lehet teljesíteni (alacsonyabb felbontású kamera, másodpercenként néhány képkocka rögzítése). Művészeti élet szabadsága alapján készített képfelvétel (pl. time-lapse videó összeállítása) esetén nem kifogásolható a jó minőségű felvételek rögzítése, a Hatóság szerint ebben az esetben sokkal rövidebb az adatgyűjtés időtartama és korlátozottabb az adatgyűjtés terjedelme, azonban az ilyen videó készítése sem járhat együtt személyes adatok nyilvánosságra hozatalával (azaz ne legyen a felvételen természetes személy felismerhető, stb.)
- ✓ a rögzített képfelvételek megőrzésének időtartama nem korlátlan, azokat alapvetően 5 napig lehet megőrizni és a Hatóság szerint ez az irányadó a gépjárművekbe szerelt kamerák esetében is,
- ✓ a természetes személynek a rögzített felvételek tárolása során biztosítania kell, hogy ahhoz illetéktelen harmadik személy ne férhessen hozzá (ha nyilvánosságra kerül a személyes adatot tartalmazó felvétel a mi trehányóságunk miatt, bizony felelősek vagyunk érte),
- ✓ amennyiben a felvételt nyilvánosságra hozzuk, arra már a GDPR szabályai vonatkoznak, mivel ekkor már nem beszélhetünk személyes adatkezelésről. Ebben az esetben elvárják tőlünk, hogy a felvételen szereplő személyes adatokat (képmás, rendszám, stb.) felismerhetetlenné tegyük abban az esetben, ha nincs az érintettől előzetes hozzájárulásunk a felvétel nyilvánosságra hozásához.

És vajon az ilyen, **elvieken személyes célból készült felvételeket felhasználhatjuk-e bizonyítékként?**

A személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértésével készült felvételek szabálysértési vagy büntető eljárásban felhasználása a Hatóság szerint elsődlegesen nem adatvédelmi kérdés és **az eljáró hatóságnak kell eldöntenie, elfogadja-e bizonyítékként az adott felvételt.** A Legfelsőbb Bíróság egy 2000-ben született döntésében kimondta, hogy a felvételek „bírósi vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak minősül, és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a felvétel készítése a személyiségi jogok megsértésével történt. A bíróság vagy más hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek, és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Ezért nem lehet a felvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni.” (EBH2000. 296)

Megjegyzés: generális hozzájáruló nyilatkozat blankettát az Adatvédelmi Szabályzat melléklete tartalmazza, illetve a hozzájárulás, az előzetes tájékoztatás, illetve az érintettek jogait is

részletesen taglalja a Szabályzat. Alább pedig egy nyilatkozatminta, amely tartalmazza mind a felvételek készítéséhez, mind a felhasználásához történő hozzájárulást (a pirossal írt szöveg a kitöltésre hoz példát, a nyilatkozatokat adatkezelési célonként külön-külön kell aláírni).

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Adatkezelés célja: álló- és/vagy mozgókép készítése

Az érintett neve, elérhetőségi adatai: **név, telefonszám, e-mail-cím**

Felvétel készítésének helye és időpontja: **2018-i kamarai rendezvény**

Az adatkezelő neve, elérhetősége:

A felvétel készítőjének neve:

Az adatkezelés várható időtartama: **a hozzájárulás visszavonásáig, illetve**

Kijelentem, hogy a jelen nyilatkozatomban megjelölt célú és időtartamú adatkezeléséhez (álló- és mozgókép készítése) önkéntesen, minden külső befolyás nélkül járulok hozzá.

....., 201...., hó

.....
(az érintett aláírása)

Adatkezelés célja: álló- és/vagy mozgókép felhasználása, nyilvánosságra hozatala

Az érintett neve, elérhetőségi adatai: **név, telefonszám, e-mail-cím**

A felvétel tárgya: **2018.....-án rendezvényen készült felvételek**

Felvétel felhasználásának módja: **kamarai honlapon, kamarai újságban közzététel, külföldre továbbítás, stb.**

Az adatkezelő neve, elérhetősége:

A felvétel készítőjének neve:

A felvétel felhasználásának időtartama: **a hozzájárulás visszavonásáig, illetve**

Kijelentem, hogy a jelen nyilatkozatomban megjelölt célú és időtartamú adatkezeléséhez (álló- és mozgókép felhasználása) önkéntesen, minden külső befolyás nélkül járulok hozzá.

....., 201...., hó

.....
(az érintett aláírása)

Tájékoztatás az érintett jogairól

Önnek, mint a szervezetünkönél személyes adatok kezelésében érintett személynek joga van

- kérelmezni szervezetunktől az Önre vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáférést,
- az Ön személyes adatainak kiegészítését, helyesbítését, törlését vagy zárolását,
- jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén Önnek joga van az adathordozhatósághoz, továbbá tiltakozhat az Ön személyes adatainak kezelése ellen, illetve
- Önnek joga van az adatkezelési hozzájárulását bármely időpontban ingyenesen visszavonni.** A visszavonás nem érinti – a hozzájárulás visszavonása előtt – végrehajtott adatkezelés jogszerűségét. A visszavonást Ön postai vagy elektronikus úton is kezdeményezheti a e-mail címen.
- Önnek joga van a felügyeleti hatósághoz panaszt benyújtani (Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, <http://naih.hu>, telefonszám: +36 (1) 391-1400, postacím: 1530 Budapest, Pf.: 5., e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu). Amennyiben Ön külföldi állampolgár, úgy a szokásos tartózkodási helye illetve munkahelye szerinti felügyeleti hatóságnál is panaszt tehet.
- Jogai megsértése esetén Ön bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben soron kívül jár el. Az adatvédelmi perek elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik, a per – az Ön választása szerint – az Ön lakhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszék előtt is megindítható.

Kérjük Önt, hogy mielőtt a felügyeleti hatósághoz vagy bírósághoz fordulna panaszával – egyeztetés és a felmerült probléma minél gyorsabb megoldása érdekében – keresse meg szervezetünket.

További információ az adatkezelési tájékoztatónkban olvasható, amely **a titkárságunkon /honlapunkon (...link.....)** található. Készült 2 példányban: 1.sz. pld. Érintett 2.sz. pld. Adatkezelő